

Οἱ Θεσσαλονικεῖς Ἅγιοι Ἰσαπόστολοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος Κύρια Σημεῖα τοῦ Βίου τους καὶ Μηνύματά τους στὸ Σήμερα

† Ἐπισκόπου Γαρδικίου Κλήμεντος

1. Πρὶν ἀπὸ 1.150 χρόνια, τὸ ἔτος 863, ἔφθασαν στὴν Μεγάλη Μοραβία (Τσεχία, Σλοβακία) οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὴν Βασιλεύουσα τῶν Πόλεων Ἱεραπόστολοι Ἀδελφοὶ Κωνσταντῖνος (Κύριλλος) καὶ Μεθόδιος. Ἐκεῖ, στὴν Κεντρικὴ Εὐρώπη, ἔγιναν εὐμενῶς δεκτοὶ ἀπὸ τὸν Ἡγεμόνα τοῦ ἰσχυροῦ τότε κράτους τῶν δυτικῶν Σλάβων Ραστισλάβο, ὁ ὁποῖος ἓνα ἔτος ἐνωρίτερα εἶχε στραφῆ στὴν Κωνσταντινούπολι γιὰ πνευματικὴ βοήθεια, ἀλλὰ καὶ γιὰ συμμαχία.

Τὸ γεγονός ἀποτέλεσε τὴν ἀπαρχὴ γιὰ κοσμογονικὲς ἀλλαγὲς στὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου. Τὸ κείμενό μας δὲ αὐτό, ἀποτελεῖ μίᾳ μικρὰ καὶ ταπεινὴ συνεισφορὰ στὸν ἐπετειακὸ ἑορτασμὸ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν Σλάβων, ὡς ἔκφρασι τιμῆς καὶ ἀγάπης στοὺς Ἅγιους Ἰσαποστόλους Κύριλλο καὶ Μεθόδιο καὶ ὡς προσπάθεια ἀνιχνεύσεως τοῦ διαχρονικοῦ μηνύματός τους στὸ σήμερα, ἐφ' ὅσον μάλιστα αὐτὸ διαστρεβλώνεται ποικιλοτρόπως ἀπὸ κάποιους, πρὸς ἐξαγωγήν λανθασμένων συμπερασμάτων, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καθίσταται ἐπιτακτικὴ ἢ ἀνάγκη ἀποκαταστάσεως τῆς Ἀληθείας.

2. Οἱ Ἅγιοι Ἀδελφοὶ Κωνσταντῖνος

(Κύριλλος) καὶ Μιχαὴλ (Μεθόδιος), οἱ μέγιστοι αὐτοὶ ἥρωες τοῦ πνεύματος, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν **δόξα καὶ καύχημα Ὁρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ**, γεννήθηκαν στὴν ἀγιοτόκο Θεσσαλονίκη στὸ πρῶτο μισὸ τοῦ Θ' αἰῶνος. Μεγάλωσαν δὲ καὶ ἀνατρέφθηκαν σὲ περιβάλλον εὐσεβείας, ἔλαβαν καλὴ παιδεία, ἦσαν ἔξοχοι φορεῖς πίστεως καὶ πολιτισμοῦ καὶ ἀπὸ μικροὶ ἤλθαν σὲ ἐπαφὴ καὶ ἐξέμαθαν τὸ σλαβικὸ ἰδίωμα, τὸ ὁποῖο -ὑφιστάμενο τότε σὲ προφορικὴ μόνον μορφή- ὠμιλεῖτο ἀπὸ τοὺς ἐποίκους Σλάβους τῆς Μακεδονίας.

3. Ὁ Μιχαὴλ (Μεθόδιος) κατέστη ἐπὶ δεκαετίαν στρατιωτικὸς διοικητὴς σὲ «σλαβικὴ ἀρχοντία» στὸν ἄνω Στρυμῶνα, καὶ ἐν συνεχείᾳ, στὰ 30 τοῦ χρόνια, τὸ ἔτος 845, ἀφιερώθηκε στὸν Μοναχισμὸ σὲ Μονὴ στὸν Ὀλυμπο τῆς Βιθυνίας, ἐφ' ὅσον εἶχε **πόθο πνευματικῆς τελειότητος**, διατελῶν κυρίως ἐν προσευχῇ καὶ μελέτῃ. Ἡ ἰσχυρὰ προσωπικότης του, μὲ τὰ διοικητικὰ χαρίσματα καὶ τὴν στρατιωτικὴν πεῖρα, ἐνδύεται τὴν στολὴν τῆς θείας σοφίας καὶ ταπεινώσεως καὶ στὴν ψυχὴ του ἐπιζωγραφίζεται ἡ *Εἰκόνα τοῦ Ἐπουρανίου* (πρβλ. Α' Κορ. ιε' 49), ἥτοι τοῦ Παμβασιλέως Χριστοῦ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

4. Ὁ Κωνσταντῖνος (Κύριλλος), ἀρκετὰ νεώτερος στὴν ἡλικία, διακρινόταν γιὰ τὴν ἐξέχουσα ἀντιληπτικότητά του, ἡ ὁποία τὸν κατέστησε κάτοχο πλούσιας καὶ σπάνιας παιδείας, ὀλοκληρωθείσης στὴν Βασιλεύουσα· ἦταν ἓνας πανεπιστήμων καὶ πολύγλωσσος, ἀνήκων στὸν κύκλο τοῦ περιφήμου διδασκάλου καὶ πνευματικοῦ ἀναγεννητοῦ Μεγάλου Φωτίου, τοῦ κατοπινοῦ ἐνδόξου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Κωνσταντῖνος ἀπέρριψε ἀποφασιστικὰ τὴν κοσμικὴ ζωὴ καὶ σταδιοδρομία καὶ ἐπιδόθηκε στὴν κατὰ Θεὸν τελείωσι, καθιερωθεὶς ὡς Φιλόσοφος ἄκρος ἔργῳ τε καὶ λόγῳ. Καὶ ἐνῶ ἐπιθυμοῦσε καὶ αὐτὸς τὴν ζωὴ τῆς ἀφιερώσεως, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ νουνεχοῦς Ἀδελφοῦ του, ἀναγκάσθηκε νὰ ἀναλάβῃ πανεπιστημιακὴ ἔδρα καὶ ἐπίσης νὰ ἀναμιχθῇ ἐξ ἀνάγκης στὴν κρατικὴ διπλωματία, γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν πατρίδα του, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνανθρώπους του, ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερο.

5. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Φιλοσόφου στὸ Χαλιφάτο τῆς Βαγδάτης τὸ 851, τὴν ὁποίαν ἔφερε εἰς αἴσιον πέρασ σὲ ἡλικία μόλις 24 ἐτῶν, προκειμένου νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀνακούφισι τῶν ὁμοπίστων Χριστιανῶν στίς κατακτημένους ἀπὸ τοὺς Ἄραβες Μουσουλμάνους περιοχὰς τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀπέδειξε τὰ ἔξοχα χαρίσματά του, καὶ κυρίως **τὸ μαρτυρικὸ του φρόνημα, τὴν ἀπολογητικὴν του δεινότητα στὰ θέματα Πίστεως καὶ τὴν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνην του στὴν Θεῖαν Πρόνοια.**

6. Ἦδη, ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Φιλόσοφος μὲ τὸν Ἀδελφὸν του Μεθόδιο

πλέον Μοναχό, έκπονοῦν καὶ καλλιεργοῦν εὐρύτερο σχέδιο γλωσσικῆς προσεγγίσεως τῶν Σλάβων, σύμφωνα καὶ μὲ τὴν ἐπιθυμία τῶν πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων τῆς Αὐτοκρατορίας. Εἶναι γνωστόν, ὅτι αὐτὸ τὸ πρόγραμμα ἐξέφραζε τὴν **μεγαλωσύνη** τῶν Βυζαντινῶν, διότι δὲν ἀπέβλεπε στὴν ὅποιαδήποτε ἐκμετάλλευσι καὶ κατάκτησι τῶν πρὸς ἱεραποστολικὴν διαφώτισιν λαῶν, ὅπως ἐν προκειμένῳ τῶν Σλάβων, ἀλλὰ **στὴν ὀργανικὴ τους ἔνταξι στὴν Χριστιανικὴ Οἰκουμένη καὶ στὸν πολιτισμένο κόσμον**, καὶ γενικὰ στὴν εὐεργετικὴ τους ἀνάδειξι, ἐξύψωσι καὶ ἐξευγένισι. Οἱ ὑπολογίσιμες συμμαχίες, οἱ ὁποῖες προέκυπταν, καὶ τὰ διάφορα πολιτικὰ ὀφέλη, ὅπωςδῆποτε συμβάδιζαν στὴν ἀνάληψι τέτοιου εἶδους προσπαθειῶν, ἀλλὰ ἡ *κινητήριος δύναμις* ἦταν μία ἀπροσπέλαστη καὶ ἴσως ἀκατανόητη γιὰ τὰ σημερινὰ δεδομένα ἐκδήλωσι **Χριστιανικῆς Φιλανθρωπίας καὶ Ἀνθρωπισμοῦ**.

7. Οἱ Ἅγιοι Ἀδελφοὶ Κωνσταντῖνος (Κύριλλος) καὶ Μεθόδιος εἶχαν δώσει τὰ πάντα στὴν ζωὴ αὐτῆ, γιὰ νὰ κερδίσουν τὸν ἀτίμητον «θησαυρὸν» (Ματθ. ιγ' 44), τὸν γλυκύτατον Χριστόν, καὶ τὸν «πολύτιμον μαργαρίτην» (Ματθ. ιγ' 45-46), τὴν Βασιλεία Αὐτοῦ στὴν καρδιά τους. Ἦταν ὄριμος καιρὸς πλέον νὰ ρίψουν τὴν «σαγήνην» τους, τὰ δίκτυα τους, στὴν θάλασσα τοῦ κόσμου τούτου, γιὰ νὰ προσελκύσουν λαοὺς μακρυνοὺς στὴν ἐπίγνωσι τῆς Ἀληθείας καὶ νὰ ἀναδείξουν ἀναριθμήτους «ἀξίους» ἀπὸ ἀναξίους, δικαιωμένους στὴν κρίσι τῆς θείας Εὐσπλαγχνίας.

8. Τὸ 860, οἱ δύο Ἅγιοι Ἀδελφοὶ ἐστάλησαν στοὺς Χαζάρους, λαὸ μεταξὺ Κασπίας καὶ Μαύρης Θάλασσας, γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσουν στὴν ὀρθὴ ἐπιλογὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐν ὄψει τῆς ἐπιρροῆς τους ἀπὸ Ἰουδαίους καὶ Μωαμεθανούς. Ἐκεῖ, στὸ Παλάτι τοῦ Χαγάνου, ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος (Κύριλλος) ἐξέφρασε τὸν δανεισμένο ἀπὸ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο Θεολόγο (βλ. Λόγο ΙΣΤ', § ΙΕ', ΡG 35, 953 καὶ 956) πόθο του γιὰ ἀπόκτησι τῆς *«προτέρας ἀξίας καὶ ἐγγενείας»* τοῦ κοινοῦ μας προπάτορος Ἀδάμ, τὴν ὁποῖαν ἀπωλέσαμε ἐξ αἰτίας τῆς παρακοῆς μας καὶ καλούμεθα νὰ ἀνακτήσουμε ἐγκεντριζόμενοι στὴν Ἐκκλησία.

Ἐκεῖ, ὅπως ἐνωρίτερα καὶ ἐνώπιον τῶν Σαρακηνῶν στὴν Βαγδάτη, ἀναπτύχθηκε μέσῳ διαλόγων ἢ πίστις στὴν Ἁγία Τριάδα, ἡ ὁποία διαχωρίζει πλήρως τὸν Χριστιανισμό ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊκὸ καὶ Μουσουλμανικὸ Μονοθεϊσμό. Ὁ Ἅγιος Φιλόσοφος ἀπὸ τὸ Βυζάντιο χρησιμοποίησε τὸ προσφυές παράδειγμα, ὅτι **δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηρίζουμε ὅτι τιμοῦμε κάποιον ἄνθρωπο ὀλόκληρο, μὴ τιμώντες ταυτοχρόνως «τὸν λόγον του καὶ τὸ πνεῦμα του»**.

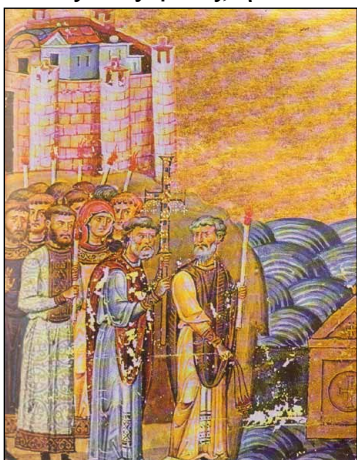
Ἡ δὲ δυνατότης τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου

τοῦ Θεοῦ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἦταν δυνατή, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος, τὸ τιμιώτερο δημιούργημα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, πλάσθηκε «κατ' Εἰκόνα» Αὐτοῦ, γιὰ νὰ ὑπάρχη ἡ δυνατότητα ἐνοικίσεως τοῦ Θεοῦ ἐντὸς αὐτοῦ. Ἐπιπρόσθετα, ὁ παλαιὸς Νόμος ἀπέβλεπε στὸν Μεσσία-Χριστὸ καὶ πλέον καταργήθηκε χάριν τοῦ νέου Νόμου τῆς Χάριτος, γιὰ τὴν καθιέρωσι καὶ καθοδήγησι τοῦ νέου ἐκλεκτοῦ λαοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ἅγιες Εἰκόνες εἶναι ἀπαραίτητες, γιὰ τὴν διακήρυξι καὶ βεβαίωσι τῆς Σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Ὅσο γιὰ τὸν Μωάμεθ, ἂν αὐτὸς εἶναι προφήτης τοῦ Θεοῦ, τότε δὲν θὰ πρέπει νὰ εἶναι Προφήτης ὁ Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ὡς ἀληθέστατος καὶ ἀδιάψευστος προεφήτευσεν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, μὲ ἐξαιρετικὴ ἐνάργεια, γιὰ τὴν Πρῶτη καὶ τὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ θεία αὐτὴ διδαχὴ, εἶχε θετικὰ ἀποτελέσματα μεταστροφῶν στὸν Χριστιανισμὸ καὶ γενικὰ ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ ἀπὸ τοὺς Χαζάρους, καὶ συνωδεύετο ἀπὸ Θαύματα.

9. Θαυμαστὴ ἦταν καὶ ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Κλήμεντος Ἐπισκόπου Ρώμης, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐξορισθῆ στὴν Χερσῶνα τὸ 100 περίπου μ.Χ. καὶ ἐτελειώθη διὰ πνιγμοῦ. Ἡ ἀνεύρεσις τοῦ Λειψάνου ἀπὸ τοὺς Ἁγίους κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀποστολῆς στοὺς Χαζάρους, ἡ ὁποία τοὺς ἐνίσχυσε καὶ παρηγόρησε μεγάλως, ἦταν

μέσα στὸ σχέδιο τῆς Θείας Πρόνοιᾶς. Οἱ Ἅγιοι, στὴν ἱεραποστολή τους ἀργότερα μεταξὺ τῶν Σλάβων, θὰ μετέφεραν ἓνα ἀπὸ σημεῖο καὶ δεῖγμα Ἀποστολικότητος, ἐν συνεχείᾳ δέ, κατὰ τὴν μετάβασί τους στὴν Ρώμη, σὲ μία δύσκολη ἐποχὴ τεταμένων σχέσεων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, θὰ τύχαιναν εὐμενεστάτης μεταχειρήσεως καὶ ἀποδοχῆς τοῦ ἱεραποστολικοῦ τους ἔργου, ἐξ αἰτίας ἀκριβῶς τῆς μεταφορᾶς καὶ ἀποδόσεως στὸν Πάπα τοῦ μαρτυρικοῦ καὶ θαυματουργοῦ ἱεροῦ Λειψάνου τούτου.

10. Μετὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν Ἁγίων στὴν Βασιλεύουσα, τὸ ἔτος 861, καὶ μία σύντομη περίοδο προετοιμασίας καὶ πνευματικῆς διεργασίας καὶ δημιουργίας, ἔφθασε στὴν Κωνσταντινούπολι ἡ γνωστὴ ἔκκλησις τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Μοραβίας Ραστισλάβου, γιὰ ἀποστολὴ διδασκάλων-φωτιστῶν στοὺς Σλάβους. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε ἤδη κηρυχθῆ ἐκεῖ ἀπὸ Γερμανοφράγκους κληρικούς, ἀλλὰ πνευματικοὶ καὶ ἔθνικοι

λόγοι επέβαλαν την στροφή πρὸς τὴν ἑνδοξη Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ὥρα γιὰ ἀνάληψι κυρίας δράσεως εἶχε σημάνει. Οἱ Ἅγιοι Ἀδελφοὶ ἐκλήθησαν στὴν Ἱεραποστολὴ τῆς ζωῆς τους. Ἡ ὑπεύθυνη καὶ σοβαρὴ ἔναρξι τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ ἔργου, ἀπαιτοῦσε ἐπινόησι **σλαβικοῦ ἀλφαβήτου**.

Ἡ τέλεσις τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ ἡ διδαχὴ στὴν γλῶσσα τοῦ λαοῦ, προϋπέθεταν μεταφράσεις τῶν ἱερῶν κειμένων στὰ σλαβικά. Τὰ κείμενα αὐτὰ θὰ ἀποτελοῦσαν τὴν βάσι, γιὰ τὴν ἀνάπτυξι γηγενοῦς σλαβικῆς φιλολογίας καὶ πολιτισμοῦ. Τὸ θαῦμα συντελέσθηκε μὲ τὴν ἐπινόησι ἀπὸ τὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο (Κύριλλο) τοῦ *γλαγολιτικοῦ ἀλφαβήτου*, τὸ ὁποῖο ἐβασίζετο στὸ ἀντίστοιχο ἑλληνικὸ μὲ χρῆσι κάποιων μυστηριωδῶν χαρακτήρων. Οὐσιαστικά, ἡ διαδικασία αὐτὴ ἐπέφερε **ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα γεγονότα στὴν παγκόσμια ἱστορία: τὴν εἴσοδο στὸν Χριστιανισμὸ καὶ τὸν Πολιτισμὸ τῶν Σλαβικῶν λαῶν!**

11. Οἱ Ἅγιοι Ἰσαπόστολοι μετέβησαν ἄοπλοι κατὰ κόσμον σὲ μία εἰρηνικὴ ἀποστολὴ, μὲ μόνα ἐφόδια τὴν ἀκράδαντη πίστι τους, τὴν μεγάλη ἀγάπη καὶ τὸν ζῆλο τους, ὡς καὶ τὴν παράδοσί τους στὸ θεῖο θέλημα, προκειμένου νὰ ἀποτελέσουν ὄργανα τῆς θείας εὐδοκίας. Ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία ἐσκήνωνε μέσα τους, ἐδρόσιζε τὶς καρδιές τους σὰν πῦρ καθαρικὸ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐφώτιζε καὶ ἐνίσχυε ποικιλοτρόπως, ὥστε νὰ ὑπερβαίνουν κάθε ἐμπόδιο στὴν μετάδοσι τῆς θεογνωσίας στοὺς λαούς, ποὺ καρτεροῦσαν αὐτοὺς μὲ ἐλπίδες χρηστῆς.

12. Στὴν Μοραβία, ὅπου ἀφίχθησαν τὸ Φθινόπωρο τοῦ 863, ἔγιναν εὐμενῶς δεκτοὶ ἀπὸ τὸν διορατικὸ Ἡγεμόνα Ραστισλάβο καὶ ἐπεδόθησαν χωρὶς καθυστέρησι σὲ ἔργο εὐαγγελικὸ, κατηχητικὸ, διδακτικὸ, λειτουργικὸ, μεταφραστικὸ, πολιτιστικὸ, φιλανθρωπικὸ, νομοθετικὸ, ἀνθρωπιστικὸ, κοινωνικὸ κλπ. Ἐδωσαν ἰδιαίτερη ἔμφασι στὴν ἐπιμόρφωσι μαθητῶν καὶ στὸν καταρτισμὸ συνεργατῶν, ὥστε νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐδραίωσι καὶ συνέχισι τοῦ ἱεροῦ ἔργου.

Οἱ Ἅγιοι Ἰσαπόστολοι, οἱ ὁποῖοι ζοῦσαν μὲ λιτότητα καὶ ἀσκητικότητα, ἔδωσαν ἰδιαίτερη σημασία στὴν ὀργάνωσι τῆς θείας Λατρείας καὶ μάλιστα στὴν τέλεσι τῆς Θείας Λειτουργίας, καὶ ἐνέπνευσαν τὴν ἀγάπη γι' αὐτὴν στὸν λαό, μεταφράζοντες τὶς Ἀκολουθίες τοῦ Βυζαντινοῦ κατὰ βάσιν Τυπικοῦ. Ἡ μετάφρασις ἔγινε στὴν τοπικὴ καθομιλούμενη γλῶσσα, στὸ ἀλφάβητο ποὺ εἶχε εἰδικῶς ἐπινοηθῆ ὡς γραπτὴ μορφή αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔδωσαν στὸν λαὸ τῶν Σλάβων *ἔκφρασι, μίλησαν* στὴν ψυχὴ του, κέρδισαν τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ τὴν ἀγάπη του, διότι πρῶτοι οἱ Ἅγιοι ἀγάπησαν κενωτικά, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ Λυτρωτοῦ, τοὺς Σλάβους Ἀδελφοῦς. Ἐδειξαν

στην πράξι τὸν Χριστιανισμὸ ὡς ἀγάπη, θυσία, εὐγένεια, ἀρετὴ καὶ ἐλευθερία. **Ἔστόχευαν δὲ στήν σύστασι μιᾶς ἀληθινῆς ἱεραποστολῆς: στήν δημιουργία μιᾶς ἀθηντικῆς τοπικῆς εὐχαριστιακῆς κοινότητος, μιᾶς γηγενοῦς Ἐκκλησίας, μὲ σεβασμὸ στὶς τοπικὲς ἰδιαιτερότητες,** ὥστε ἡ λατρεία καὶ δοξολογία τοῦ Τρισαγίου Θεοῦ μας νὰ ἐπεκτείνεται καὶ διευρύνεται, καὶ τὰ «μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ» (Πράξ. β΄ 11) νὰ διαλαλοῦνται ποικιλογλώσσως, σὰν συνέχεια τοῦ Ἁγιοπνευματικοῦ Θαύματος τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.

Τὸ δὲ ἱερὸ Λεῖψανο τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος Ρώμης, τὸ ὁποῖο οἱ Ἅγιοι ἔφεραν μαζί τους, συνέδεε τοὺς νεοφωτίστους Σλάβους Χριστιανούς, στὰ πλαίσια τῆς ἀληθινῆς *Οἰκουμενικότητος*, μὲ τὶς ἐκκλησιαστικὲς ἑδρες Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, καλλιεργώντας τὴν αἴσθησι τῆς γνήσιας *Καθολικότητος* τῆς ἀγίας Πίστεώς μας.

13. Τὸ ἔργο τῶν Ἁγίων Ἰσαποστόλων δὲν ἦταν χωρὶς ἐμπόδια. Κάποιοι τοπικοὶ ἄρχοντες ἔβλεπαν καχύποπτα τὴν ἄνοδο τοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ, οἱ δὲ παραγκωνισμένοι κληρικοὶ τῶν Γερμανοφράγκων κατεφέροντο κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰεραποστόλων ὅτι δὲν ἦταν ἐπιτρεπτὴ ἡ χρῆσις τῆς σλαβικῆς γλώσσης στήν Λατρεία, διότι μόνον τρεῖς δῆθεν *ἱερὲς γλῶσσες* ὑπάρχουν, τὰ ἑλληνικά, τὰ λατινικά καὶ τὰ ἑβραϊκά! Ἐπίσης, οἱ κληρικοὶ αὐτοὶ διέδιδαν γελοῖες δυσειδαιμονίες, δὲν ἐμπόδιζαν εἰδωλολατρικὰ ἔθιμα καὶ δὲν ἀντιτασσόταν στήν ἠθικὴ ἔκλυσι πολλῶν, ἡ ὁποία ἔφθανε μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς πολυγαμίας.

Οἱ Ἅγιοι Ἰσαπόστολοι ἀντέκρουσαν μὲ σθένος τὴν πολεμικὴ τῶν Γερμανοφράγκων, μὲ κάθε δὲ τρόπο προσπάθησαν νὰ ἀνακόψουν τὴν ἠθικὴ ἔκπτωσι, ἡ ὁποία ἐμάστιζε τοὺς Σλάβους. Ἡ ἀγία Χριστιανικὴ Πίστις μας συμβαδίζει μὲ τὸ ἀνάλογο ἦθος καὶ ἐμπνέει καὶ ἀπαιτεῖ ὑψηλὸ ἐπίπεδο αὐτοκυριαρχίας, καταπολεμήσεως τῶν παθῶν καὶ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, ὡς καὶ ἀγῶνα περιφρουρήσεως καὶ καθάρσεως τῆς καρδίας. **Ἀληθινὸς Χριστιανισμὸς καὶ λαγνεία δὲν συμβιβάζονται.**

Ἡ ρίζα τοῦ προβλήματος τῆς ἀρνητικῆς στάσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πολεμικῆς κατὰ τῶν Βυζαντινῶν Ἰεραποστόλων, ἀπὸ μέρους τῶν Γερμανοφράγκων, πρέπει νὰ ἐντοπισθῇ ἄλλου: ἦδη ἀπὸ δεκαετίες ἐνωρίτερα, αὐτοὶ, *χωρὶς βέβαια ἀκόμη τὴν ἔγκρισι καὶ συμφωνία τῆς Ρώμης*, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀσύνετη ἀπόρριψι τῆς Ἁγίας Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, *εἶχαν εἰσαγάγει ἀθαιρέτως καὶ ἀντικανονικῶς τὴν «νίοπατερικὴν αἵρεσιν»* στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, *τὸ γωστὸ Filioque*, ἦτοι τὴν διακήρυξι ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. **Ὅποτε, ἡ συνεπὴς καὶ δυναμικὴ ἀντίδρασις τῶν Ἁγίων Ἰσαποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ τῶν Ἁγίων Μαθητῶν τους στήν αἵρεσι αὐτή, ἦταν ἡ κύρια αἰτία τοῦ ἀπη-**

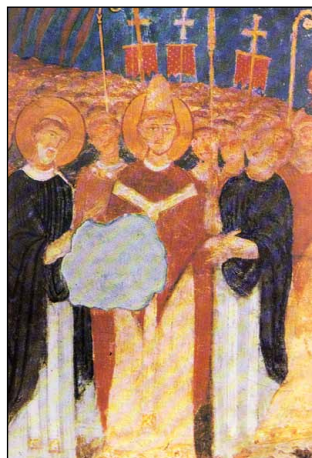
νοῦς καὶ ἐξοντωτικοῦ διωγμοῦ τους.

14. Ἦδη εἶχαν παρέλθει 40 μῆνες ἀποδοτικῆς ἐργασίας καὶ ἡ ἀνάγκη γιὰ χειροτονία Ἐπισκόπου καὶ Κληρικῶν ἦταν ἐμφανέστατη, ἂν θὰ ἔπρεπε ἡ νεο-ιδρυθεῖσα Τοπικὴ Ἐκκλησία στὴν Μοραβία νὰ ἀναπτυχθῆ καὶ προοδεύσῃ. Ἔτσι, οἱ δύο Ἅγιοι Ἰσαπόστολοι μὲ πλῆθος μαθητῶν τους κατευθύνθηκαν τὸ 867 πρὸς νότον καὶ ἔφθασαν στὴν Βενετία. Νωρίτερα, διήλθαν διὰ τῆς Παννονίας (Οὐγγαρίας, Σλοβενίας), ὅπου ἔγιναν δεκτοὶ μὲ εὐμένεια ἀπὸ τὸν Ἡγεμόνα Κότσελ, ὁ ὁποῖος τοὺς παρέδωσε πολλοὺς μαθητές.

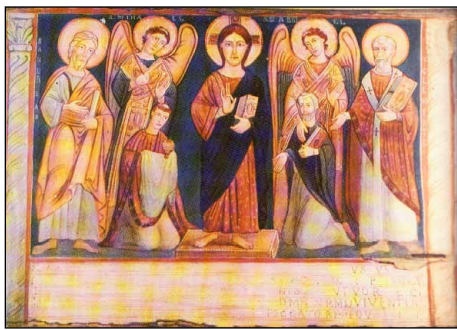
Στὴν Βενετία, ἀνέμενε τοὺς Ἅγίους σφοδρὰ ἐπίθεσις ἀπὸ Λατίνους Κληρικούς, καὶ μάλιστα ἐπισκόπους, ὑποστηρικτὲς τῆς «τριγλωσσίας». Ἡ ἀπολογία τους ἦταν ἄφοβη καὶ πειστικὴ. Ὁ Θεὸς δίδει σὲ ὅλους ἀνεξαιρέτως βροχὴ, ἥλιο καὶ ἀέρα καὶ ἀπὸ ὅλους δέχεται ὕμνο καὶ εὐχαριστία στὴν γλῶσσα ἐκάστου. Δὲν ὑπάρχουν ἀνώτερες γλῶσσες, ὥστε οἱ λοιποὶ ἀλλόγλωσσοι νὰ εἶναι τυφλοὶ καὶ κωφοί. Κάθε λαὸς ἀνέκαθεν λατρεύει τὸν Θεὸ στὴν γλῶσσα του: «Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ» (Ψαλμ. 95, 1), «αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, ἐπαινέσατε Αὐτὸν πάντες οἱ λαοί» (Ψαλμ. 116), «ἐν τῷ ὀνόματί μου... γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς» (Μάρκ. 1στ' 17), «πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός» (Φιλιπ. β' 11)!...

15. Τότε ἦταν ποὺ κάλεσε τοὺς Ἰσαποστόλους στὴν Ρώμη ὁ Πάπας Νικόλαος, γιὰ ἀκρόασι καὶ ἀπολογία. Ἦταν μία δύσκολη ἐποχὴ συγκρούσεως Δύσεως - Ἀνατολῆς καὶ οἱ Ἅγιοι, ὡς Ἀνατολικοὶ στὴν Δύσι, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἰδιαίτερα προσεκτικοί. Τελικά, ἔφθασαν στὴν Ρώμη τὸν Δεκέμβριο τοῦ 867, ἐνῶ ὁ δύστροπος Πάπας Νικόλαος εἶχε ἤδη ἀποβιώσει καὶ ὁ διάδοχός του Ἀδριανὸς Β' μόλις πληροφορήθηκε ὅτι κατέφθανε καὶ τὸ ἱερὸ Λεῖψανο τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος Ρώμης, ἔσπευσε μὲ Κλῆρο καὶ λαὸ νὰ προῦπαντήσῃ τοὺς ἐρχομένους μετὰ πάσης τιμῆς καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Τὸ ἱερὸ Λεῖψανο, τὸ ὁποῖο ἔθαυματούργησε, τοποθετήθηκε στὴν Βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος στὴν Ρώμη. Τὸ γεγονός τοῦτο βοήθησε τὰ μέγιστα στὴν ἐκπλήρωσι τῶν προσδοκιῶν τῶν Ἀνατολικῶν Ἱεραποστόλων.

Ἡ χρῆσις τῆς σλαβικῆς γλώσσης στὴν θεία Λατρεία, ὅπως καὶ οἱ γενόμενες μεταφράσεις τῶν ἱερῶν κειμένων, ἐγκρίθησαν πανηγυρικά. Θεῖες Λειτουργίες στὴν σλαβικὴ γλῶσσα ἐτελέσθησαν, ὅπως καὶ

ιερατικές χειροτονίες, και μάλιστα του ιεροῦ Μεθοδίου, τοῦ ἐκλεκτοῦ Μαθητοῦ τῶν Ἁγίων ιεροῦ Κλήμεντος και πολλῶν ἄλλων ἀπὸ τὴν μεγάλη συνοδία τους. Ὁ δὲ ιερὸς Κωνσταντῖνος ὁ Φιλόσοφος, ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ χειροτονηθῆ Ἐπίσκοπος γιὰ τὴν Μοραβία, ἀρρώστησε βαρεῖα πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔτους 868 και προαισθανόμενος τὴν ἐπικείμενη ἐκδημία του, ἐζήτησε νὰ λάβῃ τὸ

Μοναχικὸ Σχῆμα. Μετωνομάσθηκε Κύριλλος, προσευχήθηκε συγκινητικά, προέτρεψε τὸν ἀδελφὸ του Μεθόδιο σὲ συνέχισι τοῦ σωτηρίου ιεραποστολικοῦ ἔργου και ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ στὶς 14.2.869, σὲ ἡλικία μόλις 42 ἐτῶν! Τὸ ιερὸ Λείψανό του, τὸ ὁποῖο ἐπίσης ἐθαυματούργησε, τιμήθηκε ὑπερβαλόντως και

ἐτέθη ἐντὸς τῆς Βασιλικῆς τοῦ ἀγαπητοῦ Προστάτου τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος στὴν Ρώμη.

16. Κατόπιν, ὁ ιερὸς Μεθόδιος, ὁ ὁποῖος καίτοι μεγαλύτερος στὴν ἡλικία παρέμενε μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὑπὸ τὴν σκίαν τοῦ χαρισματοῦ ἀυταδέλφου του ἐπιδεικνύοντάς του ὑποδειγματικὴ ἀφοσίωσι και ὑποταγή, ἀνέλαβε τὴν σκυτάλη τοῦ ἀγῶνος και ἐπέδειξε τὰ ἐξοχα πνευματικά και διοικητικά προσόντα του. Μετέβη μὲ τὴν συνοδία του πίσω στὴν Παννονία, ἀπὸ ὅπου ὁμως ἐστάλη και πάλι στὴν Ρώμη, προκειμένου νὰ χειροτονηθῆ Ἀρχιερεὺς, ὥστε νὰ διασφαλισθῆ ἡ Ἱεραποστολὴ στοὺς Σλάβους. Ὁ Πάπας Ἀδριανὸς Β΄ τὸν ἐχειροτόνησε πράγματι Ἐπίσκοπο Σιρμίου τὸ 870, στὸν θρόνο τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρονίκου, ὡς ὑπεύθυνο τῶν νεοφωτίστων Σλάβων, μὲ ἄδεια χρήσεως τῆς σλαβικῆς γλώσσης στὴν θεία Λατρεία και στὸ κήρυγμα. Ὁ Πάπας τὸν ἔθετε ὑπὸ τὴν Δικαιοδοσία του προφανῶς μὲ τὴν συγκεντρωτικὴ ρωμαϊκὴ ἔννοια, ἀλλὰ ὁ ιερὸς Μεθόδιος, μὴ παραγνωρίζων τὴν Κανονικὴ Τάξι, θεωροῦσε ἑαυτὸν ὡς ἔχοντα ἐκ τῶν πραγμάτων σχετικὴ ἐκκλησιαστικὴ αὐτοτέλεια μὲ τὴν εὐρεῖα και φιλελεύθερη βυζαντινὴ ἔννοια.

17. Ὁ Ἱεράρχης πλέον Μεθόδιος μετέβη στὴν Παννονία, ὅπου ἀποδύθηκε μετὰ ζήλου σὲ ἀποστολικὸ ἔργο, τὸ ὁποῖο συνάντησε τὴν κακεντρεχὴ ἀντίδρασι τῶν Γερμανοφράγκων. Αὐτοί, παραβλέποντες τὴν Ἀποστολικὴ του αὐθεντία και ἐξουσία, ἢ ὁποῖα εἶχε καθιερωθῆ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ὀρθόδοξη ἀκόμη τότε Ρώμη, προφασίσθησαν ὅτι παριέπεσε δῆθεν σὲ ἐκκλησιαστικὴ εἰσπήδησι ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἰδικῆς

τους δικαιοδοσίας και σε μία ψευδοσύνοδο στο Ρέγκενσμπουργκ της Γερμανίας το ίδιο εκείνο έτος (870), τον κατεδίκασαν σε φυλάκιση με πρόθεση να τον φονεύσουν. Ο Άγιος άντετάχθη στερρῶς σε αυτή την αθαιρεσία και εξέφρασε την μαρτυρική έτοιμότητά του να πάθη υπέρ της Άληθείας, αποδεικνύων ότι η Χάρις του Αγίου Πνεύματος ένοικουσε στην ψυχή του και τον πληροῦσε με ανδρεία, ἀφοβία, εἰρήνη και ὁμολογία. Διὰ τοῦ ἀναισχύντου αὐτοῦ διωγμοῦ και τῆς ἀπροκαλύπτου αὐτῆς ἀδικίας, ὁ ἱερὸς Μεθόδιος ἐκτοπίσθηκε σε μία μονή-φυλακὴ στην Σουαβία τῆς ΝΔ Βαυαρίας, ὅπου παρέμεινε ἐγκλειστος ὑπὸ ἄθλιες συνθήκες ἐπὶ 2,5 χρόνια.

18. Ο Πάπας Ἀδριανὸς Β΄ δὲν ἔμαθε τίποτε γιὰ ὅλα αὐτὰ, ὁ δὲ διάδοχός του Πάπας Ἰωάννης Η΄ μόλις πληροφορήθηκε τὰ συμβάντα, ἀντέδρασε δυναμικὰ και ἐπέτυχε τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ ἱεροῦ Μεθοδίου μόλις τὸ 873, ὅποτε ὁ Ἅγιος κατῶρθωσε νὰ μεταβῆ στην Μοραβία μετὰ 6 ὀλόκληρα χρόνια ἀπουσίας. Στὸ μεταξύ, ἐκεῖ ἐβασίλευε ὁ Σβιατοπλόυκ, μοχθηρὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐνωρίτερα εἶχε ἀνατρέψει τὸν θεῖο και εὐεργέτη του Ἡγεμόνα Ἅγιο Ραστισλάβο και τὸν παρέδωσε στοὺς αἰμοδιψεῖς Γερμανοφράγκους, στὰ χέρια τῶν ὁποίων ἐμαρτύρησε ὑπέρ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως και τοῦ Ἔθνους του τὸ 870, εἰσερχόμενος στην χορεία τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Θεοῦ.

Ο Ἅγιος Μεθόδιος ἀπελευθερώθηκε με τὴν παπικὴ παρέμβασι, με τὴν ἐντολὴ νὰ μὴ χρησιμοποιῆ τὴν σλαβικὴ γλῶσσα στην θεῖα Λατρεία· αὐτὴ τὴν παράλογη ὁμως ἐντολὴ ὁ Ἅγιος τὴν ἀγνόησε ἐντελῶς, ὥστε νὰ ἀποδείξῃ πασιφανῶς πῶς ἐννοοῦσε τὴν ἀποστολὴ του και τὴν κανονικὴ ὑπαγωγὴ και ἐξάρτησί του. **Ἡ αὐθεντία τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης δὲν γινόταν ἀποδεκτὴ, ὅταν δὲν ἦταν σύμφωνη με τὴν Ἀλήθεια και τὴν Δικαιοσύνη και ὅταν δὲν ὑπηρετοῦσε τὸ Θέλημα τοῦ Θεοῦ και τὶς ἀνάγκες τοῦ Ποιμνίου.** Ο ἱερὸς Μεθόδιος ἐναντι τῶν αὐθαιρεσιῶν Γερμανίας και Ρώμης παρέμεινε σταθερὸς στις ἐπιταγές τῆς Ἀληθείας, τῆς συνειδήσεως και τοῦ συμφέροντος τοῦ κατὰ Θεὸν Ποιμνίου του.

19. Τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τοῦ Αγίου Ἀρχιεπισκόπου Μοραβίας Μεθοδίου ἦταν ἀποδοτικὸ, παρὰ τὰ συνεχῆ ἐμπόδια. Ἀπέβλεπε στὸν εὐαγγελισμό τῶν σλαβικῶν φύλων, ἀλλὰ και στην ἠθικὴ ἀνθρώψι τοῦ σλαβικοῦ Ποιμνίου. Τὸ ἔργο του ἐστολίζετο και ἀπὸ θεῖες προρρή-

σεις, οί όποίες έφανέρωναν τήν χαρισματικότῆτά του. Ἐναντι δὲ τοῦ Ἡγεμόνος Σβιατοπλούκ, ό όποίος ζούσε άσώτως, ἦταν έλεγκτικός, ένῶ οί Γερμανοφράγκοι προκειμένοι νά τόν προσεταιρισθοῦν, δέν τόν στενοχωροῦσαν. Μὲ άποτέλεσμα, οί αίρετικοί αὐτοί «τριγλωσσίτες-πιλατιανοί» καί όπαδοί τῆς υίοπατερικῆς αίρέσεως τοῦ Filioque νά μῆ παύουν νά παρεμποδίζουν τὸ έργο τοῦ ιεροῦ Μεθοδίου, κατηγοροῦντες αὐτὸν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν καί ιδίως στήν Ρώμη.

Ὁ Ἅγιος άναγκάσθηκε νά μεταβῆ στήν Ρώμη τὸ 879 καί άπολογήθηκε δικαιοῦμενος, άλλά ἡ Ρώμη παράλληλα ένίσχυε τοὺς κατηγοροῦς του καί έπεδείκνυε άστάθεια καί παλινωδία στήν θέσι της έναντι τῶν πρακτικῶν τοῦ Ἁγίου, κάτι πού τόν στενοχωροῦσε, έκούραζε καί άπογοήτευε, χωρὶς όμως καί νά τόν καταβάλλῃ.

20. Οί κατηγορίες συνεχίζοντο κατὰ τοῦ Ἁγίου Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου, ότι σὺν τοῖς άλλοις έχασε καί τήν εὐνοια τοῦ Αὐτοκράτορος, όπότε άναγκάσθηκε νά μεταβῆ πλέον στήν Κωνσταντινούπολι (881-882), όπου έγινε εὐφῆμως δεκτὸς άπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Βασίλειο τὸν Μακεδόνα καί τὸν Πατριάρχη Ἅγιο Φώτιο, πρὸς άλληλοενίσχυσιν καί άλληλο-οικοδομήν. Μὲ τὸν Μ. Φώτιο συνεζήτησαν καί τὸ θέμα συστηματικῆς-θεολογικῆς αντιμετώπισεως τῆς αίρέσεως τοῦ Filioque, καταδικασθείσης δύο περίπου έτη ένωρίτερα στήν Μεγάλη –κατ' οὐσίαν Ἡ Οἰκουμενικῆ- Σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως (879-880), κάτι τὸ όποίο έκανε τελικά ό Μέγας Φώτιος μὲ τὸ άξεπέραστο κλασσικό έργο του «*Λόγος περὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Μυσταγωγίας*» (PG 102, 279-400).

Ὁ ιερὸς Μεθόδιος επέστρεψε στήν Μοραβία, μέσῳ Βουλγαρίας, καί ώλοκλήρωσε τὸ μεταφραστικό του έργο τῶν Βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μετέφρασε καί άλλα έργα, όπως τὸν Νομοκάνονα, ἢ συνέγραψε άφ' έαυτοῦ του, έπεξέτεινε τὸ ιεραποστολικό του έργο στήν Βοημία, Πολωνία, ἴσως άκόμη καί μέχρι τὸ Κίεβο, *άφώρισε* τὸν κυριώτερο έκκλησιαστικό αντίπαλό του Βίχινγκ, έπίσκοπο Νίτρας, γιὰ τὶς άτέρμονες δολοπλοκίες του καί τήν άμετανόητη αίρετικῆ έμμονή του, όπως καί τὸν άσεβῆ Ἡγεμόνα Σβιατοπλούκ, ώρισε διάδοχό του τὸν πλέον έπιφανῆ καί έμβριθῆ Μαθητῆ του Γοράσδο, ό όποίος ένώριζε σλαβικά, λατινικά καί έλληνικά καί εἶχε μάλλον προβιβασθῆ σὲ Ἐπίσκοπο, καί άρχισε νά έτοιμάζεται γιὰ τὸ ταξίδι τῆς αιωνιότητος.

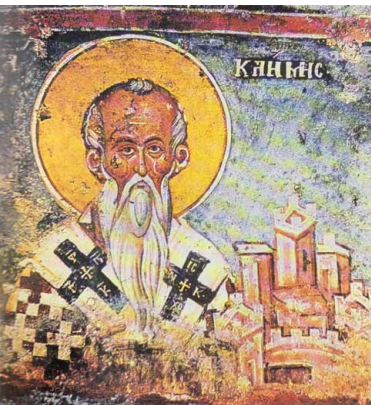
Τὴν Κυριακῆ τῶν Βαΐων τοῦ 885 έλειτούργησε στὸν Καθεδρικό Ναὸ στὸ Βελεγράντ καί αισθάνθηκε άδιαθεσία. Τὴν Μ. Τετάρτη, στίς 6 Ἀπριλίου, παρέδωσε τήν άγία ψυχῆ του στὸν Κύριό μας έν μέσῳ τῶν Μαθητῶν του καί τοῦ άγαπητοῦ Ποιμνίου του. Ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία

του ἦταν πάνδημος καὶ ἐψάλη στὰ σλαβικά, λατινικά καὶ ἑλληνικά. Ἐτάφη ἐντὸς τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ του, ἀλλὰ τὸ ἱερὸ Λείψανό του ἔχει ἀπωλεσθῆ καὶ δὲν εἶναι γνωστὸ ποῦ εὐρίσκεται.

Ὁ Ἅγιος Μεθόδιος ἐστολίζετο μὲ φόβο Θεοῦ, καθαρότητα σώματος καὶ ψυχῆς, θερμὴ προσευχὴ, ἀγνότητα, φιλανθρωπία, ἀγάπη, πόνος καὶ ὑπομονή· διακρινόταν γιὰ αὐστηρότητα, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἐπιεικεία· εἶχε λόγον «**δριμὺν καὶ ἤρεμον**» -δριμὺν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἀληθείας καὶ ἤρεμον πρὸς τοὺς ἀποδεχομένους τὸ θεῖον κήρυγμα.

21. Μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου, ἡ Ἱεραποστολὴ στὴν Μοραβία δέχθηκε καίριον πλήγμα. Τόσο ἡ ἄστοχη παρέμβασις τοῦ νέου Πάπα Στεφάνου Ε', ὁ ὁποῖος ἀπαγόρευσε τὴν χρῆσιν τῆς σλαβικῆς γλώσσης, ὅσο καὶ ἡ ἐπικράτησις, ἐξ αἰτίας τῆς καλύψεως ἀπὸ τὸν ἀσεβῆ Σβιατοπλόυκ, τοῦ Γερμανοφράγκου Βίχιγκ, εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βιαία ἐκδίωξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς στοὺς Σλάβους καὶ τὸν ἀπηνῆ διωγμὸ τῶν Μαθητῶν τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἀπὸ τὴν Μοραβία. Διότι, οἱ Γερμανοφράγκοι ἐκτὸς τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς χρῆσεως τῆς σλαβικῆς γλώσσης στὴν Λατρεία, εἰσήγαγαν ἀπροκάλυπτα τὸ αἰρετικὸν Filioque στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως. Ὁ Ἐπίσκοπος Γοράσδος ἐκτοπίσθηκε, ἄλλοι Μαθηταὶ τῶν Ἁγίων ἐβασανίσθησαν καὶ

ἄλλοι πωλήθηκαν ὡς δοῦλοι. Κάποιοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐφυλακίσθησαν, ἀλλὰ διὰ σημείων καὶ θαυμάτων τελικὰ ἐλευθερώθηκαν καὶ ἐγκαταλείφθηκαν στὴν ἐρημία πρὸς εὔρεσιν τόπου καταφυγῆς. Οἱ ἐξόριστοι αὐτοὶ Ἅγιοι καὶ Ὁμολογητὲς τῆς Ἀληθείας, μὲ πλέον γνωστοὺς τοὺς Κλήμεντα, Ναοὺμ καὶ Ἀγγελάριο, κατευθύνθηκαν νοτιώτερα καὶ ἐργάσθησαν ἱεραποστολικά καὶ ἐκπολιτιστικά στὴν Βουλγαρία, τὴν νέα ἔδρα τῶν σλαβικῶν γραμμάτων.

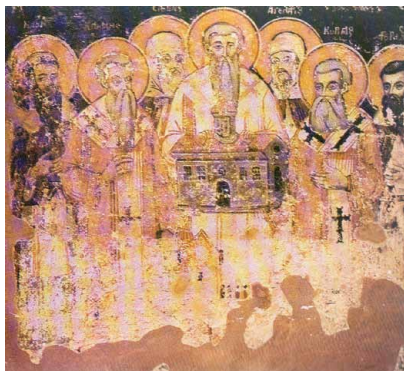
Ἐκεῖ, λόγῳ τῆς δυσκολίας τοῦ γλαγολιτικοῦ ἀλφαβήτου, ἐπινοήθηκε πλέον τὸ λεγόμενο *κυριλλικὸ* καὶ ἄρχισε μία πνευματικὴ ἀναγέννησις, ἡ ὁποία ἐπέδρασε εὐεργετικά, ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, σὲ Σλοβένους, Μοραβούς, Κροάτες, Σέρβους, καὶ ἀργότερα Ρώσους, τὸ μεγαλύτερο καὶ πολυπληθέστερο αὐτὸ σλαβικὸ φύλο.

22. Οἱ Ἅγιοι Ὁμολογητὲς Μαθητὲς τῶν Ἰσαποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἐκδιώχθηκαν ἀπὸ τὴν Μοραβία γιὰ τὴν ἀκράδαντη πιστότητά τους στοὺς Ἁγίους Διδασκάλους τους καὶ δι' Αὐτῶν στὴν ἁγία Ὁρθόδοξη Ἀγιογραφικὴ, Ἀποστολικὴ καὶ Πατερικὴ Πίστι καὶ Παράδοσι.

Ὡς πρὸς τὸ ἐπίμαχο θέμα τῆς «υἱοπατερικῆς αἰρέσεως», ὠμολογοῦσαν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα *ἐκπορεύεται* ἐκ μόνου τοῦ Πατρός, ἀλλὰ *χορηγεῖται* στοὺς ἀξίους καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ· ἄλλο ὅμως ἢ *ἐκπόρευσις* καὶ ἄλλο ἢ *χορήγησις-πέμψις*· ἡ *ἐκπόρευσις* φανερώνει τὸ «πῶς εἶναι» τοῦ Πνεύματος, ὅπως καὶ ἡ *γέννησις* φανερώνει τὸ «πῶς εἶναι» τοῦ Υἱοῦ· ἡ *χορήγησις* ὅμως φανερώνει πλουτισμὸ καὶ διάδοσι. Γιὰ τοὺς Ὁρθόδοξους, μοναδικὴ ἀρχὴ καὶ αἰτία στὴν Ἁγία Τριάδα εἶναι ὁ Πατήρ, τοῦ Υἱοῦ ὡς Πατήρ καὶ τοῦ Πνεύματος ὡς Προβολεύς· ὅπως καὶ ὁ ἕνας ἥλιος ἀποτελεῖ ἀρχὴ καὶ τῆς ἀκτίνος καὶ τῆς ἐλλάμπσεως καὶ θάλψεως· στὴν ἀκτίνα συνυπάρχει ἡ λάμψις καὶ ἡ θάλψις, ὅπως στὸν Υἶδ τὸ Πνεῦμα, καὶ τῆς ἀκτίνος εἶναι ἡ λάμψις, ὅπως τὸ Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ· ἀμφοτέρω προέρχονται ἀπὸ μία ἀρχή, τὸν ἥλιο, καὶ ὅπως διὰ τῆς ἀκτίνος δίδεται στὸν κόσμον ἡ λάμψις καὶ ἡ θάλψις, ἔτσι καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ χορηγεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον στὴν νοητὴ κτίσι. Ἡ Ὁρθόδοξος Ὁμολογία ἐπὶ τοῦ θέματος περιλαμβάνεται στὸ ἅγιο Εὐαγγέλιο (Ἰωάν. ιε' 26) καὶ διακηρύσσεται στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως ἀπὸ τὴν Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ἄρα, οἱ ὀπαδοὶ τῆς «υἱοπατερικῆς αἰρέσεως» παραχαράσσουν τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ δὲ ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος θὰ ἐπιτευχθῆ μόνον κατόπιν τῆς μετανοίας τῶν αἰρετικῶν καὶ τῆς ταυτίσεώς τους μὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἔως ὅτου συμβῆ αὐτό, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχη κανενὸς εἶδους ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία «φωτὶ πρὸς σκότος» (Β' Κορ. στ' 14). Ἡ διδασκαλία καὶ ἡ πρακτικὴ τῶν Ἁγίων εἶναι λαμπερὴ σὰν τὸν ἥλιο καὶ δὲν ἐπιδέχεται οὐδεμίαν παραποίησην.

23. Παρὰ τὸν διωγμὸ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ κοιτίδα τῆς Ἱεραποστολῆς τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ τῶν Μαθητῶν τους στὴν Μοραβία, ὁ σπóρος τῆς Ἀληθείας ἔπese βαθεῖα στὰ σλαβικὰ ἔθνη καὶ ἀπέδωσε «καρπὸν ἑκατονταπλασίονα» (Λουκ. ι' 8). Πραγματοποιήθηκε, σὺν Θεῷ, ἕνας ἄθλος, ἔστω καὶ χωρὶς ἄμεσα καὶ ἐντυπωσιακὰ ἀποτελέσματα, ἔστω καὶ μὲ συνεχῆ ἐμπόδια καὶ μὲ φαινο-

μενική άποτυχία. Οί Άγιοι θεωροῦνται έντελῶς δικαίως **Έθνικοί Ἡρώες** τῶν σλαβικῶν λαῶν γιά τὸ ἐκκλησιαστικὸ καὶ ἐκπολιτιστικὸ ἔργο τους. Συνεδύαζαν ἐπιτυχῶς καὶ ἀρμονικῶς **Γνώσι** καὶ **Άρετὴ** καὶ εἶχαν μία θαυμαστὴ Χριστοαίσθησι τῆς **Ένότητος καὶ τῆς Καθολικότητος τῆς Έκκλησίας**. Ἡ Ένότητα συνδυάζει ἐμπλουτιστικὰ ὅσα στοιχεῖα δὲν παραβλάπτουν τὴν Καθολικότητα, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἐνισχύουν καὶ ἀναδεικνύουν. Διαρρυγνύεται ὁμως, ὅταν εἰσαχθοῦν στὴν Έκκλησία στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀντιπολεμοῦν τὴν Καθολικότητα καὶ τὴν καταστρέφουν. Στὴν πραγματικότητα βέβαια, οὔτε ἡ Ένότης οὔτε ἡ Καθολικότης παραβλάπτονται ὄντολογικά, ἀλλὰ δημιουργεῖται κρίσις στὴν Έκκλησία «εἰς πῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν» (Λουκ. β' 34).

24. Οί Θεσσαλονικεῖς Άγιοι Ἱεραπόστολοι ποθοῦσαν τὴν ἀρχικὴ δόξα καὶ εὐγένεια τοῦ γένους μας, τὴν παραδείσια κατάστασι, εἶχαν μεγάλο πόθο τελειότητος καὶ ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα γιά νὰ κερδίσουν τὸν Χριστό. Ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ἔρωτάς τους γιά τὸν Νυμφίο τῶν ψυχῶν τοὺς ὥπλισε μὲ ἀρετὴ καὶ ὑπομονή, ὥστε νὰ ἐκπληρῶνουν μὲ ὅσο τὸ δυνατὸν καλύτερο τρόπο τὶς ἀποστολές ποὺ τοὺς ἀνέθεταν, μὲ τὰ πλέον θαυμαστὰ ἀποτελέσματα. Μᾶς διδάσκουν, ὅτι *ἀποτελεσματικὴ Ἱεραποστολὴ δὲν ἐπιτελεῖται, ἀνευ τῆς συνεχοῦς ἐσωτερικῆς καλλιεργείας καὶ καθάρσεως τῶν ἰδίων τῶν Ἱεραποστόλων*. Ἀπεδείκνυαν δὲ τὴν πίστι μὲσω τῆς συμμετοχῆς στὴν θεία Λατρεία καὶ τῆς ἐπιτελέσεως ἔργων ἀγαθῶν. Ἄν καὶ ποθοῦσαν τὴν κατὰ Θεὸν ἀμεριμνία καὶ ἡσυχία, γνώριζαν ὅτι ἡ θεία κλήσις τους περιελάμβανε τὴν διακονία τῶν πολλῶν. Δὲν προέταζαν τὸ θέλημά τους, οὔτε τὸ συμφέρον τους, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ συμφέρον τῶν πολλῶν, «ἵνα σωθῶσι» (Α' Κορ. ι' 33).

25. Οί Άγιοι Θεσσαλονικεῖς Ἱσαπόστολοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἔδρασαν σὲ ἐποχὴ συγκρούσεως Παλαιᾶς καὶ Νέας Ρώμης, ἐξ αἰτίας τῆς ἀλαζονίας τῆς Παλαιᾶς, καὶ δραστηριοποιήθηκαν ὡς ἀποσταλμένοι τῆς Ἀνατολῆς σὲ μία περιοχὴ, ἡ ὁποία ἀνῆκε γεωγραφικῶς/δικαιοδοσιακῶς στὴν Δύσι. Ἐργάσθηκαν ὁμως κατὰ τέτοιον τρόπο, μὲ σοφία καὶ φρόνησι πνευματικὴ, ὥστε νὰ ἀναδειχθοῦν στὴν κρίσιμη ἐκείνη ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποῖαν δὲν ἐπῆλθε ἀκόμη ὁ ὀριστικὸς χωρισμός, σὲ παράγοντες **εὐσταθίας** καὶ **ένότητος**. Ἐκ Νέας Ρώμης ὠρμόμενοι καὶ φωτίσαντες τοὺς Σλάβους, καθαίροντες τὸ τοπίο ἀπὸ τὶς Γερμανοφραγκικὲς πλά-

νες και δωρήσαντες στην Παλαιά Ρώμη τὸ ἱερὸ Λεῖψανο τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, ἀποτέλεσαν ζῶσες ὑπενθυμίσεις, ὅτι τὸ ἔργο τῶν Θρόνων ἦταν ὁ Εὐαγγελισμὸς τοῦ κόσμου ἐν τῇ ἐνότητι τοῦ Πνεύματος καὶ ἡ πιστὴ τήρησις τῶν ἀείποτε παραδεδομένων μὲ φρόνημα μαρτυρικό, καὶ ὄχι ἡ ἐξουσιαστικότητα, ἡ ὑφαρπαγὴ, ἡ ἐριστικότητα καὶ ἡ διαίρεσις.

26. Ὁ Ἅγιος Κύριλλος τελικὰ ἄφησε καὶ τὸ ἰδικό του πλεον ἱερὸ Λεῖψανο στὴν ὀρθόδοξη ἀκόμη Ρώμη, ἀπὸ ὅπου ἔλαβαν τὴν ἀρχιερωσύνη καὶ τὴν ἱερωσύνη ὁ Ἅγιος Μεθόδιος καὶ οἱ ἱεροὶ Μαθητές τους. Ὅμως, ἐν συνεχείᾳ, αὐτοὶ ἐδεινοπάθησαν στὰ χέρια τῶν ἤδη αἰρετικῶν Γερμανοφράγκων, τοὺς ὁποίους εὐθαρσῶς κατήγγειλαν καὶ κατεδίκαν. Ἡ ἀνδρεία καὶ θαρραλέα πρᾶξις τους ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τοῦ Δυτικοῦ Πατριαρχείου τῆς ἐνωμένης ἀκόμη Χριστιανοσύνης, εἶχε προφητικὴ σημασία: ἂν ἡ Ρώμη δὲν ἀνεχαίτιζε ἐγκαίρως καὶ ἀποφασιστικῶς τοὺς αἰρετίζοντας Γερμανοφράγκους, θὰ ἐξέπιπτε καὶ ἡ ἴδια στὴν αἵρεσι, ὅπως δυστυχῶς συνέβη ὀριστικῶς ὄχι πολὺ ἀργότερα. Οἱ Ἅγιοι λοιπὸν ἀποτέλεσαν μία ἀπὸ τὶς ὕστατες ἀπόπειρες προστασίας καὶ προφυλάξεως τῆς Ρώμης ἀπὸ τὴν διαγραφόμενη ἔκπτωσι, τοὺς ὁποίους ἡ Θεῖα Πρόνοια ἐχρησιμοποίησε γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό, ὥστε οἱ Παπικοὶ νὰ εἶναι γιὰ ἕναν ἐπὶ πλεον ἰσχυρὸ λόγο ἀναπολόγητοι.

27. Ὅσοι ἐντάσσουν σήμερα τοὺς Ἁγίους Ἰσαποστόλους Κύριλλο καὶ Μεθόδιο καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς στοὺς οἰκουμενιστικοὺς ἐνωτικοὺς σκοποὺς τους, λησμονοῦν ἠθελήμενα ὅλα τὰ ἀνωτέρω. Ὅμως, ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι οἱ Ἅγιοι εἶναι τόσο ἐνωτικοί, ὅσο εἶναι προσκολλημένοι στὴν Καθολικότητα τῆς Πίστεως καὶ τῆς Ἀληθείας· ὅ,τι δὲν βλάπτει τὴν Ἀλήθεια καὶ δὲν ἐμποδίζει τὸν φωτισμὸ καὶ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, γίνεται δεκτὸ ἢ ἔστω ἀνεκτό· τοπικὲς ἰδιομορφίες, λατρευτικὰ τυπικὰ ἢ συνήθειες, οἱ ὁποῖες συνιστοῦν μὲν διαφορὰ, ἀλλὰ δὲν πλήττουν τὸν κοινὸ θησαυρὸ τῆς Πίστεως καὶ τὴν κοινὴ δωρεὰ τῆς Ἀγάπης, δὲν ἀποτελοῦν γιὰ τοὺς Ἁγίους μας αἰτίες διασπάσεως τῆς ἐνότητος· ὅπου ὅμως ἡ Πίστις διασαλεύεται καὶ ἡ οἰκονόμησις τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἐμποδίζεται, τότε ἐπέρχεται ἡ ἄμεσος ἀντίδρασις καὶ ὁμολογητικὴ ἀντίκρουσις κατὰ παντὸς τολμητίου ἐκκλησιαστικοῦ ἢ πολιτικοῦ, ἐπισκόπου ἢ ἄρχοντος, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ Πάπα. Διότι, οὔτε αὐτὸς ὁ Πάπας εἶναι δυνατὸν νὰ «δεσμεύη» τοὺς Ἁγίους, ὅταν δὲν ὀρθοτομῇ, ἀλλὰ ὑποχωρεῖ καὶ περιπίπτει σὲ παλινωδίες. Ἄρα ὁ Πάπας, στὴν συνείδησι τῶν Ἁγίων, δὲν εἶναι ἀλάθητος οὔτε ὑπεράνω τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε πάλι εἶναι δυνατὸν ἡ ἐπίκλησις τοῦ Θεσμοῦ νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς Χάριτος, ἢ τὸ χειρότερο νὰ φιμώσῃ Αὐτήν.

28. Ἐπομένως, οἱ Ἅγιοι Ἰσαπόστολοι δὲν προσφέρονται γιὰ οἰκουμενι-

στική «χρήσι» καὶ ἐκμετάλλευσι. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Παλαιᾶς Ρώμης μετὰ τὸν ΙΑ΄ αἰ., ἐπρόδωσε καὶ ἀπεμπόλισε ἐπισήμως πλέον τὴν μαρτυρία καὶ ἀποστολὴ τῶν Ἁγίων. Ἄν δὲν ἐπανορθώσῃ ἐν μετανοίᾳ τὰ ἀτοπήματά της στὴν Πίστι καὶ τὴν Δικαιοσύνη, θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἀφίσταται τῆς κληρονομίας καὶ εὐλογίας Αὐτῶν, ἔστω καὶ ἂν τοὺς θεωρῇ ὡς «Προστάτες τῆς Εὐρώπης». Οἱ δὲ ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενισταί, μὲ ἠγήτορας τοὺς προΐσταμένους τῆς Νέας Ρώμης, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προβάλλουν τοὺς Ἁγίους ὡς πρότυπα οἰκουμενιστικῆς στάσεως καὶ δράσεως, ὡς δῆθεν «κρίκους», γιὰ διευκόλυνσι τῆς ἐνώσεως μὲ τοὺς Παπικούς, διότι τοῦτο ἀποτελεῖ κατάφωρη προσβολὴ τῶν Ἁγίων καὶ εὐθεῖα διαστροφή τῆς ἀνεκτίμητης Παρακαταθήκης τους.

29. Οἱ Διάλογοι ἐπίσης, τοὺς ὁποίους οἱ Ἅγιοι διεξήγαγαν, εἴτε μὲ ὀπαδοὺς ἄλλων θρησκευτῶν εἴτε μὲ ὀπαδοὺς αἰρέσεων, δὲν ἔχουν ἀπὸ κάθε ἄποψι καμμία ἀπολύτως σχέσι μὲ τοὺς σημερινοὺς διαθησκευτικούς καὶ διαχριστιανικοὺς διαλόγους στὰ πλαίσια τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Οἱ διάλογοί τους ἦσαν γεμᾶτοι σφρίγος, δύναμι καὶ αὐθεντία, φιλανθρωπία, ἀλλὰ καὶ ζῆλο, ὥστε νὰ ἐκθέτουν τὴν πίστι, νὰ τὴν ὑπερασπίζωνται, νὰ ἀπολογοῦνται ὑπὲρ αὐτῆς, νὰ τὴν ὁμολογοῦν καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμοι νὰ μαρτυρήσουν ὑπὲρ αὐτῆς. Οἱ Ἅγιοι ἐξέθεταν τὴν πίστι Ἀποστολικο-πατερικῶς καὶ ἀνέμεναν τὰ θετικὰ ἢ ἀρνητικὰ ἀποτελέσματα, μὲ ἀνοικτότητα βεβαίως καὶ εὐρύτητα πνεύματος, ὑπολογίζοντες καὶ ἐπαφιέμενοι στὴν θεία εὐλογία καὶ στὴν καλὴ διάθεσι τῶν ἀκουόντων· δὲν συζητοῦσαν γιὰ νὰ συζητοῦν, νὰ συγκρίνουν καὶ νὰ συμβιβάζουν τὰ πράγματα πρὸς ἐξαγωγήν κοινῶν συμφωνιῶν· δὲν διεπραγματεύοντο, ἀλλὰ ὡμολογοῦσαν καὶ μαρτυροῦσαν τὴν Ἀλήθεια.

Οἱ ἀτέρμονες ἀκαδημαϊκοὶ ἢ ἄλλοι σύγχρονοι διάλογοι, οἱ ὁποῖοι διεξάγονται ὑπὸ ἐντελῶς διάφορες συνθήκες καὶ διάφορη στοχοθεσία, ἐντὸς τῆς θεσμοποιημένης οἰκουμενικῆς κινήσεως, πρὸς ἄμβλυνσιν τῶν διαφορῶν καὶ ἐπίτευξιν ἐγκοσμοκρατικῶν σκοπῶν, δὲν δύνανται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ συγκριθοῦν ἢ σχετισθοῦν μὲ αὐτοὺς τῶν Ἁγίων. Ἄς μὴ γίνεταί λοιπὸν ἀπὸ τοὺς συγχρόνους ἐπίκλησις ἢ καὶ σύγκρισις μεγεθῶν διαφόρων καὶ ἀσχέτων μεταξύ τους.

30. Ἀλλά, οἱ Ἅγιοι Ἰσαπόστολοι δὲν προσφέρονται οὔτε καὶ γιὰ τὴν ὁποιαδήποτε ἐθνικιστικὴ χρησιμοποίησι καὶ ἐκμετάλλευσι ἀπὸ μακρινοὺς ἀπογόνους τῶν λαῶν, ποὺ μὲ ἀγάπη καὶ θυσιαστικότητα εὐαγγέλισαν καὶ ἐκπολίτισαν. Ὅσες τέτοιες ἀπόπειρες ἔγιναν στὸ παρελθόν, ἐπιχρισμένες μάλιστα μὲ δῆθεν ἐπιστημονικοφάνεια, κατερρίφθησαν μὲ εὐκολία καὶ ἀπεκαλύφθησαν ὀπισθεν αὐτῶν ἀνευλαβεῖς καὶ ἀνέντιμες σκοπιμότητες. Οἱ Ἅγιοι ἀνήκουν στὴν ὅλη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ,

ὡς γνήσια τέκνα τῆς Βυζαντίδος, Μητέρας ἐν πολλοῖς τέκνοις εὐφραινομένης. Ἀγωνίσθηκαν γιὰ τὴν ἐκκλησιοποίησι διὰ τῆς εισόδου στὴν μία Ποίμνη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλων λογικῶν Προβάτων, ὥστε νὰ λάβουν τὸ «εὖ εἶναι» καὶ νὰ ἀναγεννηθοῦν ἐν Πνεύματι. **Εἶναι φορεῖς τοῦ μεγαλόπνοου καὶ φιλόανθρωπου ρωμαίου Χριστιανικοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος**, καὶ δὲν ἐξυπηρετήσαν οὔτε ἐξυπηρετοῦν στενόμυαλες ἀνθρώπινες πολιτικὲς ἢ ὑστερόβουλους καὶ ιδιοτελεῖς ἀνθρώπινους ὑπολογισμούς. Ἀφιερώθηκαν στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ, τὴν οἰκοδομὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἐκπολιτισμὸ καὶ τὴν ἐξύψωσι τῶν ἀνθρώπων, γιὰ νὰ κατασταθοῦν «οὐρανοπολίτες», χωρὶς διακρίσεις φυλετικὲς καὶ γλωσσικὲς, ἀλλὰ μὲ γνώμονα τὴν Ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὠφέλεια τῶν ψυχῶν.

Τὸ μήνυμά τους εἶναι ιδιαίτερα ἐπίκαιρο καὶ ἐγκυρο καὶ σήμερα, ὅποτε ἐξ αἰτίας τῆς διαδόσεως τῆς αἰρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ στὸν ὀρθόδοξο χῶρο, ὑπάρχει μία ἐκπτώσις πίστεως καὶ μία μεγάλη ἀνάγκη ἀνακαλύψεως τῆς γνησίας Ὁρθοδόξου ταυτότητός μας, ὥστε νὰ ἀποτραπῆ ἡ περαιτέρω ἐξάπλωσις τῆς αἰρέσεως καὶ νὰ ἐπιτευχθῆ μάλιστα ἡ ὀριστικὴ καταδίκη της.

Ἡ ζῶσα κληρονομία τοῦ ἄρτι κοιμηθέντος Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου καὶ Πατρὸς ἡμῶν κυροῦ Κυπριανοῦ εἶναι γιὰ μᾶς πρόσκλησις ζωτικὴ, ὥστε νὰ ἀνταποκριθοῦμε δεόντως ὅπου ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ μᾶς διανοίγει «θύραν Πίστεως», ἀκόμη καὶ στὴν εὐλογημένη γῆ τῆς πρώην Μεγάλης Μοραβίας. **Τὸ ἔργο τῶν Ἁγίων χρειάζεται προβολὴ καὶ συνέχισι ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου καὶ ἄρχισε!**

Ἡ προσευχὴ τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου δεικνύει τὴν ἐσωτερικὴ ποιότητα, εὐαισθησία καὶ ἀκριβεία τους καὶ τὸν Ἁγιοπνευματικὸ πλοῦτο τῶν ψυχῶν τους, ἀποτελεῖ δὲ καὶ τὴν ἰδική μας καταληκτικὴ εὐχή:

*«**Αὐξήσον, Κύριε, τὴν Ἐκκλησίαν Σου, συνάγαγε πάντα ἐν ὁμοιοίᾳ καὶ δημιουργήσον ἐκλεκτὸν λαὸν ὁμογνωμοντα μετὰ τῆς ἀληθοῦς Σου πίστεως καὶ ὁμολογοῦντα ταύτην ὀρθῶς.** Ἀμήν!*

*Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης Φυλῆς Ἀττικῆς
Ἑβδομάς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
Ἰούνιος 2013*

Κύριες πηγές:

- Παν. Χρήστου, *Οί Θεσσαλονικεῖς Ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος Διδάσκαλοι τῶν Σλάβων*, Θεσσαλονίκη 1967, σσ. 76.
- Ἀρχιμ. Ἰωάννου Ἀλεξίου, *Κύριλλος καὶ Μεθόδιος - Οἱ Ἱεραπόστολοι*, ἐκδ. Ἀδελφότητος Θεολόγων ἡ «Ζωή», Ἀθήναι 1976, σσ. 160.
- «Πάντα τὰ Ἔθνη» (Τριμηνιαῖο Ἱεραποστολικὸ Περιοδικό), τεύχος 15, Γ' Τρίμηνο 1985, «Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», σσ. 1-24: «Ἀφιέρωμα στὴν ἐπέτειο τῶν 1100 χρόνων ἀπὸ τὴν κοίμηση τοῦ ἁγίου Μεθοδίου».
- Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, *Πρακτικὰ Συνεδρίου πρὸς τιμὴν καὶ μνήμην τῶν Ἁγίων Ἀταδέλφων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου τῶν Θεσσαλονικέων, Φωτιστῶν τῶν Σλάβων (10-15 Μαΐου 1985)*, Θεσσαλονίκη 1986, σσ. 520.
- Ἀντώνιος-Αἰμίλιος Ν. Ταχιάος, *Κύριλλος καὶ Μεθόδιος*, ἐκδ. οἴκος «Ἀδελφῶν Κυριακίδη», Θεσσαλονίκη 1992 (ἀνατύπωση 2007), σσ. 264.